

A szokás hatalma. Az észak-magyarországi régió középiskolásainak kulturális szokásairól

SIMON NIKOLETT

SIMON NIKOLETT

PhD

Pannon Egyetem / University of Pannonia

E-mail: simon.nikolett@gtk.uni-pannon.hu

Abstract (About the Cultural Habits of High School Students in the North-Hungarian Region)

The aim of our research, led in 2014, was to investigate the factors influencing the school achievement. Our investigation took place into the center of the North Hungarian region, and was justified by several circumstances. Our research was conducted in the center of the North Hungarian region, in Miskolc. The region has one of the worst domestic competency test results, so we considered it important to look at the family background and cultural habits of Miskolc students, that have an impact on their school performance.

Keywords cultural habits, high school students, Miskolc, Hungary

Rezumat (Obiceiurile culturale ale liceenilor din Nordul Ungariei)

Scopul cercetării noastre, realizată în 2014, a fost cercetarea factorilor care influențează rezultatele școlare. Ancheta noastră a avut loc în centrul regiunii nordice din Ungaria, și a fost justificată de mai multe circumstanțe. Cercetarea noastră a fost efectuată în centrul regiunii la teste de competență, așa că am considerat important să analizăm fundamentele familiale și obiceiurile culturale ale studenților din Miskolc, elemente care au un impact asupra performanței școlare.

Cuvinte cheie obiceiuri culturale, liceeni, Miskolc, Ungaria

2014-ben lefolytatott kutatásunk¹ célja az iskolai eredményességeket befolyásoló tényezők vizsgálata volt. Az észak-magyarországi régió központjában történő vizsgálatunkat több körülmény is indokoltta. Kutatásunkat az észak-magyarországi régió központjában, Miskolcon végeztük el. Az említett régió rendelkezik az egyik legrosszabb hazai kompetenciateszt-eredményekkel², ezért tar-

tottuk fontosnak megvizsgálni, a miskolci diákok milyen családi háttérrel és kulturális szokásokkal rendelkeznek, amelyek kihatással vannak iskolai teljesítményükre. Kutatásunk nem törekedett reprezentativitásra. azonban alkalmas arra, hogy adatait, eredményeit összehasonlíthassuk egy nagymintán dolgozó ifjúságkutatás adatbázisával. Az adatok adta lehetőséget kihasználva 2014-ben elvégzett kutatásunk néhány eredményét összevetettük a magyar ifjúságkutatás 2016 adataival.

A 2016-os magyar ifjúságkutatás gyorsjelentése³ és észak-magyarországi régióra vonatkozó adatai lehetővé teszik a részenkénti összehasonlítást, további elemzésre és gondolkodásra ösztönöznek. Az elemzésekből kiderülhet, az említett területen élő fiatalok lehetőségei, kulturális szokásai mennyiben változtak az elmúlt két év során. Érdekes szempont az is, hogy a kultúrafogyasztásban történt változások(pl.: virtuális tér használata) vizsgálatához milyen módszertani változtatások szükségesek.

Az ezredfordulón elindított, immár ötödik hullámába lépő magyar nagymintás ifjúságkutatás 2016-os eredményei mentén hasonlítom össze és gondolom tovább a kutatásunkat. A Magyar Ifjúságkutatás 2016 keretén belül, 15–29 éveseket kérdeztek meg Magyarországon. A többlépcsős, rétegzett valószínűségi mintavételi módszerrel 8000 fős alampinta valósult meg, melynek 2000 fős részmintái leképezik az ország településstruktúráját regionális elhelyezkedés és településnagyság szerint. A kérdőívet az előző hullámok kérdőívei alapján készítették el, tematikájában szerepelnek többek között a korosztály családalapítási motivációi, munkavállalási hajlandósága, politikai attitűdjei, életmódja, kulturális szokásai.

Előzmények

Iskolakutatások margóján (2014) elnevezésű kutatás bemutatása

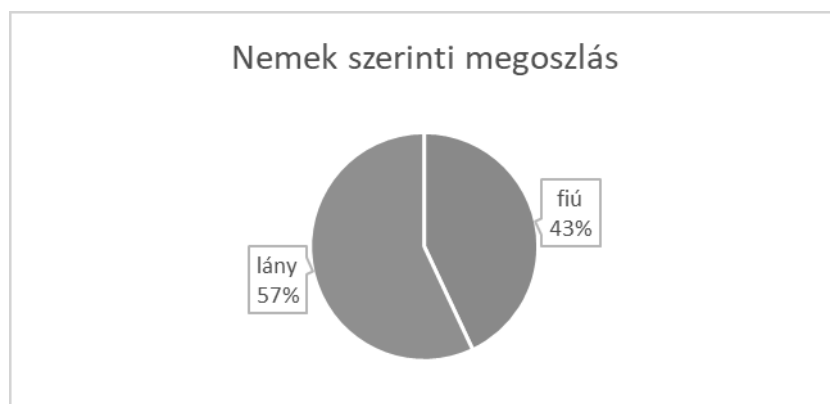
A Szocio+ Társadalmi Kutatások Műhelye 2011-ben jött létre a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karának kezdeményezésére. A műhely lehetőséget kínált érdeklődő, tehetséges diákok számára ahhoz, hogy önképzés céljából kutatásokat tervezzenek, és azokat az egyetemi éveik alatt megvalósítsák. A tagság általános feltételeihez tartozott a társadalmi felelősségvállalás, önképzés iránti igény, valamint a műhelyprogramok szervezésében és azok részvételében való elkötelezettség. A szociológushallgatókat integráló csoport támogatója a Faludi Ferenc Akadémia volt, mely lehetővé tette, hogy a megálmodott kutatásainkat megvalósíthassuk.

A csoporttársaimmal közösen kitalált és végrehajtott iskolakutatások margóján c. kutatás célja az iskolai eredményességet befolyásoló tényezők vizsgálata volt. A felmérést az észak-magyarországi régió központjában, Miskolcon végeztük el a 2013/2014-es tanévben, 7 gimnáziumban⁴ töltöttünk ki kérdőívet a 12. évfolyamos tanulókkal.

Miskolc az egyik leggyengébb kompetenciaeredményeket produkáló régió székhelye a 2012-es kompetenciatesztek alapján, többek között ez indokolta vizsgálatunk helyszínét. Habár kutatásunkban eredendően a felekezeti és nem felekezeti iskolák közötti eltéréseket vizsgáltuk Pusztai Gabriella nyomán⁵, elemzést nem szervesen erre a jelenségre, hanem a kultúra, kulturális fogyasztás intézményére építettem.

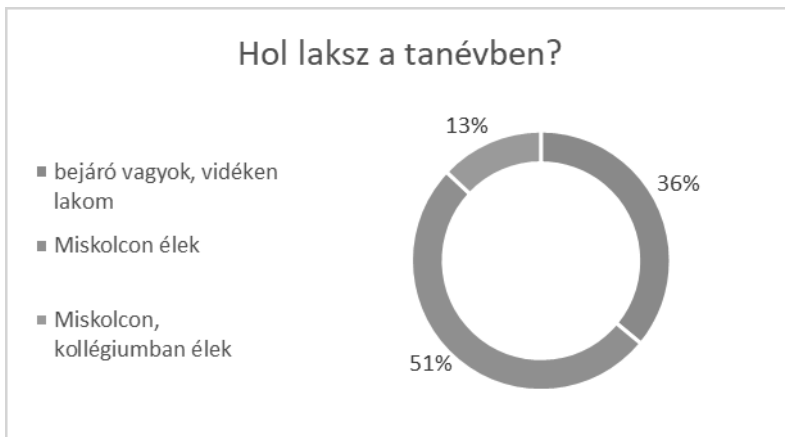
2014 január–februárjában került sor a lekérdezésre Miskolc legjobb és legrosszabb teszteredményeit produkáló gimnáziumaiban. Minden intézményben a teljes 12.-es évfolyamot kérdeztük meg egy előre egyeztetett tanóra keretében. Nyomatott formában osztottuk ki a kérdőíveket, és azokat a felügyeletünk mellett töltötték ki a jelenlevő diákok. Minden iskolatípusban (állami, egyházi és magánintézmények) ugyanazt a kérdéssort használtuk. A kérdőívek rögzítését, elemzését az SPSS-programmal készítettük el.

Az iskolákban összesen 645 végzős tanulót kérdeztünk meg. A kitöltők nemek szerinti eloszlása nem volt teljesen kiegyenlített (57% férfi, 43% nő), de az eltérés kicsi, így nem befolyásolta túlzottan a válaszok érvényességét.

1. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása

Az általam vizsgált témakörben nagy jelentősége volt annak, hogy a megkérdezett hol él a tanévben, mivel hipotézisem szerint ez a kapott eredményeket nagymértékben befolyásolhatja. Ugyanis egy nagyvárosban könnyebben elérhetőek a kultúra színterei (mozi, színház, koncertek...), és ez hatással van az egyén kulturális életben való részvételére. Mivel Miskolc hazánk egyik legnagyobb városa, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kulturális élet itt összpontosul, feltételezésem szerint a Miskolcon élő diákok egyszerűbben hozzáférnek a megyeszékhely nyújtotta kulturális előnyökhöz, mint a környező településeken élő társaik. A megkérdezett diákok 51%-a miskolci, 13%-uk kollégiumban lakik Miskolcon, 36%-uk bejáró. Láthatjuk, a válaszadók 64%-ának biztosítottak a „nagyvárosi” életkörülmények.

2. ábra: A válaszadók lakhelye a tanévben (forrás: Iskolakutatások margóján adatbázis)

A hipotézis vizsgálatára faktoranalízis segítségével létrehoztam egy főfaktort, amelyet kulturális aktivitást mérő indexnek neveztem el. Ez az index közvetlenül méri, hogy az iskolai időn túl milyen kulturális eseményeken és milyen gyakorisággal vesznek részt a diákok.⁶ Fontosnak tartottam megmérni, hogy az általában kötelező iskolai programokon kívül kulturálisan mennyire aktívak a megkérdezett diákok. A kulturális aktivitást és a lakhelyet összevetve azonban nem kaptam szignifikáns eredményt, így az mondható el, hogy a bejárás nem jelent kulturális hátrányt az „anyavárosiakkal” szemben. A magyarázatot máshol kell keresni azzal kapcsolatban, hogy a földrajzi tényező ebben az esetben miért nem befolyásolja a diákok kulturális életét. Valószínűnek tartom, hogy Miskolc vonzáskörzetében nincsenek áthidalhatatlan távolságok, ezek nem állítanak akadályt a programokon való részvételben. Másrészt fennáll a lehetőség, hogy nem Miskolc és környéke, hanem Budapest és vidék törésvonaláról érdemes beszélni, mivel „vízfejű” országunkban mai napig érvényes az a tézis, hogy a társadalmi-gazdasági, kulturális élet elsősorban a fővárosban összpontosul.

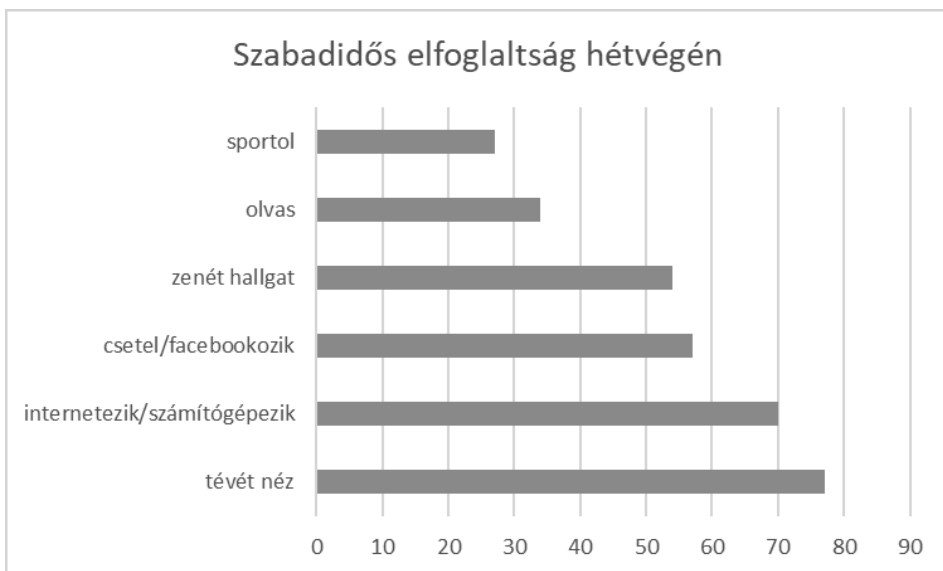
A Magyar Ifjúságkutatás 2016 tapasztalatai szerint a hagyományos kulturális intézmények látogatása folyamatosan csökken a fiatalok körében. A megkérdezettek közül sokan nem is látogatják ezeket az intézményeket. Az adatok alapján azt találták, hogy kialakult egy kulturális javakban dúskáló csoport, melynek tagjai az elitkultúrához tartozó színtereket látogatják (art-mozi, komolyzenei koncert, opera, színház, múzeum, kiállítás, hangverseny). A budapesti fiatalok járnak élen ebben a csoportban, ők járnak elsősorban színházba, hangversenyekre... Ezt a jelenséget az elemzők összefüggésbe hozták az intézményi ellátottsággal. A reprezentatív felmérésben tehát kirajzolódott az a főváros-vidék törésvonal, mely a budapesti fiatalok számára lehetővé teszi a kultúra „habzsolását”, a vidékiek kulturális életét pedig visszaveti.

A kulturális helyszínek mellett kitértek olyan színterekre is a nagymintás kutatásban, melyeket előszeretettel látogatnak a fiatalok; kávéházak, kocsmák, ahol általában találkoznak és beszélgetnek a barátaikkal. A felmérés szerint ezeknek a helyszíneknek a látogatottsága függ az életkortól és lakóhelytől is. A mi kutatásunkban erre nem kérdeztünk rá a gimnazisták körében, pedig kiderül, hogy a 15–29 évesek szabadidejüknek nagy részét a barátaikkal töltik a fentebb említett színtereken.

Azonban rákérdeztünk arra a diákoknál, szabadidejükben milyen hobbitevékenységet űznek⁷. Bármilyen elfoglaltságot beírhattak, az eseteket később kategorizáltuk. Három felsorolt időtöltés közül az elsőnek írt szabadidős tevékenységet klaszterekké alakítottam. Azért csak az első hobbit, mert a diákok jóformán nem jelöltek meg többet 1-2 tevékenységnél. Véleményem szerint az elsőként említett tevékenység a legfontosabb számukra.

Az elemzés alapján a miskolci gimnazisták szabadidős struktúrája három főcsoportba sorolható: sport, olvasás, zene. A sport, azonbelül is a futball a fiúk körében jellemző, míg az olvasást és zenélést illetően számszerű fölényben vannak a lányok. Mivel a klaszterek egyetlen általunk relevánsnak tartott változóval sem mutattak szignifikáns összefüggést, úgy tűnik, a szabadidős tevékenységeknek sincsenek anyagi, időbeli és térbeli gátjai, hobbitevékenységeiket a diákok be tudják illeszteni mindennapjaikba. Érdekes, hogy az általunk mért hobbi-struktúra nincsen teljesen összhangban az országos adatokkal. A miskolci gimnazisták által megjelölt tevékenységek háttérbe szorultak a magyarországi átlaghoz képest, kivételt jelent ezalól a sportolás. A gyorsjelentésben az olvasható, hogy az előző felméréshez képest nincs érdemi változás a sportolási szokásokat nézve. A 2016-os adatok szerint a fiatalok 36%-a sportol rendszeresen a testnevelésórán kívül. A rendszeres testmozgást végzők között felülreprezentáltak a fiúk, korcsoport szerinti bontásban pedig az mondható el, hogy a fiatalabbak között magasabb a sportolók aránya.

A 2016-os nagymintás ifjúságkutatás adatai szerint, hasonlóan a korábbi felmérésekhez, a fiatalok szabadidős tevékenységei nem változtak érdemben. A leggyakrabban tévét néznek, számítógépeznek és csetelnek a kérdezettek, az olvasás, sport és zenélés háttérbe szorul a válaszadók körében.

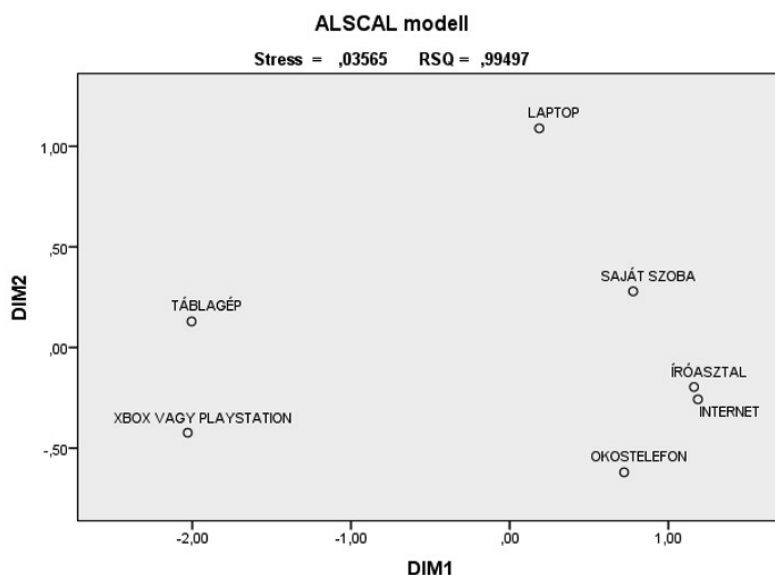

3. ábra: Szabadidős elfoglaltság hétvégén százalékos arányban (forrás: Magyar Ifjúság 2016 Gyorsjelentés)

A gyorsjelentésből továbbá kiderül az is, a fiatalok általában otthon és olykor a barátaiknál töltik a kötelezettségek nélküli idejüket. Fontossá váltak azok a tevékenységek, melyeket egyedül is lehet „úzni”, nincs szükség hozzá társaságra. Továbbá figyelemfelkeltő adat, hogy 2016-ban a magyar fiatalok 14%-ának nem volt olyan baráti köre, mellyel gyakran töltötte volna a szabadidejét. Az online térben azonban élénkebbek ezek a kapcsolatok, a kérdezettek kétharmada elsősorban itt találkozik és kommunikál a barátaival.

Az információs társadalom kialakulásával a kultúra is átalakult, ez tényleges változást eredményezett a fiatalok életmódjában. Manapság a digitális kultúra adaptációs lehetőségei és ezek elsajátítási képességei felértékelődtek, a korai önálló élet tárgyi jelei a mindennapi élet elengedhetetlen részeivé váltak.

A miskolci gimnáziumok végzős diákjainak több kérdést is feltettünk a digitális javakra vonatkozóan, továbbá kíváncsiak voltunk, rendelkeznek-e saját szobával és íróasztallal, melyek megléte segítheti a tanulást számukra. A leggyakrabban 5 tárgy az, ami a kérdezettek rendelkezésére áll (okostelefon, internet, laptop, íróasztal, saját szoba). 52 tanuló minden tárgyat birtokol, 2 tanulónak pedig minden eszközt nélkülöznie kell. Egy ALSCAL-modellt létrehozva láthatjuk, hogyan különböznek el a különböző tárgyakkal rendelkező válaszadók csoportjai. A modell alapján különbséget tehetünk „szokásos javakkal” és „extra javakkal” rendelkező diákok között.

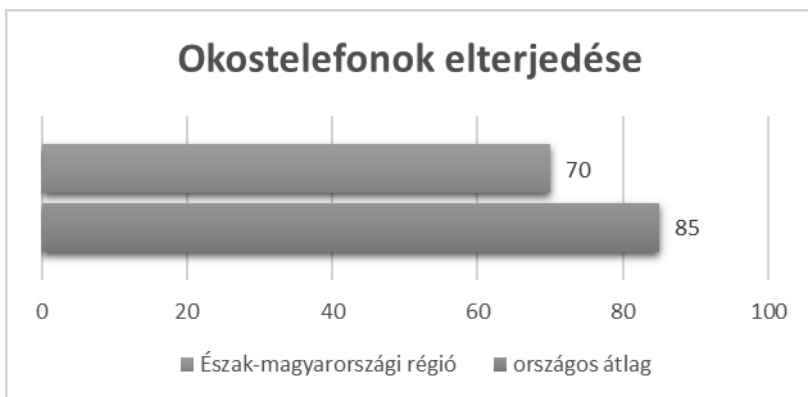

4. ábra: ALSCAL-modell (forrás: Iskolakutatások margóján adatbázis)

Feltételezhető, hogy a két csoport között fennálló *gap* anyagi jelentőségű. A „szokásos javak” a családjuk anyagi helyzetét átlag alattinak vagy rossznak megítélő miskolci diákok számára is hozzáférhetőek, az „extra javak” pedig a legalább átlagos színvonalon élő tanulók tulajdonát képezik.

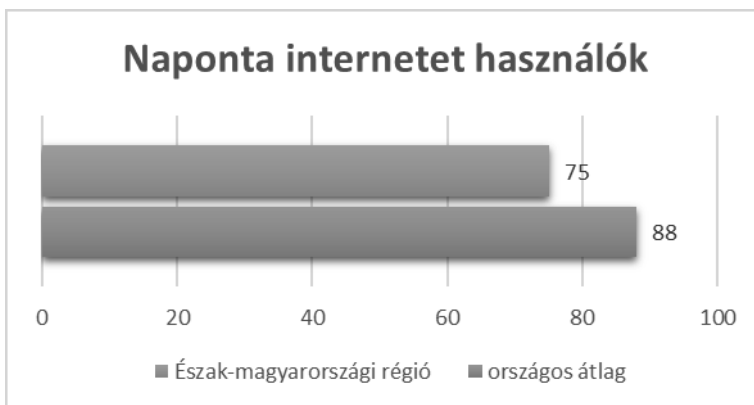
A 2016-os gyorsjelentés szerint tovább növekedett a fiatalok életében a digitális kultúra jelenléte az előző évekhez képest. Otthonaikban egyre több infokommunikációs eszköz található meg. Az internet mára a mindennapok elengedhetetlen részévé vált, minden más médiumot maga mögé taszított. A korábbi, ezredforduló eleji felmérésekhez képest rengeteg technológiai változás következett be, módosult a kapcsolattartás módja, a szabadidő-eltöltés. Míg 2008¹⁰-ban az otthoni internet elterjedését, 2016-ra már az okostelefonok térhódítását állapították meg a nagymintás ifjúságkutatásban. A legfrissebb eredmények azt mutatják, hogy 2016-ra az internet leválik a számítógépről, és több eszközön is elérhetővé válik a fiatalok számára, továbbá egyre több infokommunikációs eszköz jelenik meg az otthonaikban (PC, laptop, tablet, okostelefon...).

A legszembetűnőbb országos adat az okostelefonok elterjedése. A megkérdezett fiatalok 85%-a rendelkezik 2016-ban ilyen eszközzel. Észak-Magyarországból ebből a szempontból lemaradást mutat az országos átlaghoz képest, a régió fiataljainak 70%-a rendelkezik okostelefonnal. Az általunk megkérdezett miskolci diákok többsége szintén birtokolja az eszközt.

5. ábra: Okostelefonok elterjedése százalékos arányban (Forrás: Magyar Ifjúság 2016. Gyorsjelentés)

A régió internet-hozzáférés terén is alulteljesít a többi országrészhez képest. A kérdezettek 72%-ának található a háztartásában számítógép és internet. 2008-tól a fiatalok saját tulajdonában lévő infokommunikációs eszközök terjedése látványosan emelkedett, azonban elmondható, hogy átlagosan az Észak-magyarországi régióban rendelkeznek a fiatalok a legkevesebb felsorolt eszközzel. Szintén ebben a régióban használnak naponta internetet a legkevesebben, az országos 88%-hoz képest mindössze 75%.

6. ábra: Naponta internetet használók százalékos arányban (Forrás: Magyar Ifjúság 2016. Gyorsjelentés)

Az általunk megkérdezett miskolci diákok hétköznap átlagosan napi 2 órát, hétvégén ennek több mint kétszeresét, napi 5 órát töltenek a számítógép előtt. Ennek ellenére az online lét nincs hatással a kulturális aktivitásukra, a hétfégi

„szörfölés” a tanulmányi eredményeiket sem befolyásolja. A tanulmányi átlaggal kizárólag a hétköznapi számítógépezéssel töltött idő korrelál. Minél kevesebb időt töltött iskolaidőben a számítógép előtt egy miskolci gimnazista, annál jobb lett a tanulmányi átlaga.

		Mennyi volt az előző év végén a tanulmányi átlagod?	Egy átlagos hétköznapon körülbelül hány órát töltesz a számítógép előtt?
Mennyi volt az előző év végén a tanulmányi átlagod?	Pearson-féle korreláció	1	-,079
	Sig. (2-tailed)		,051
	N	611	606
Egy átlagos hétköznapon körülbelül hány órát töltesz a számítógép előtt?	Pearson-féle korreláció	-,079	1
	Sig. (2-tailed)	,051	
	N	606	638

7. ábra: Hétköznapi számítógépezéssel töltött idő és az előző évi tanulmányi átlag korrelációja (Forrás: Iskolakutatások margóján adatbázis)

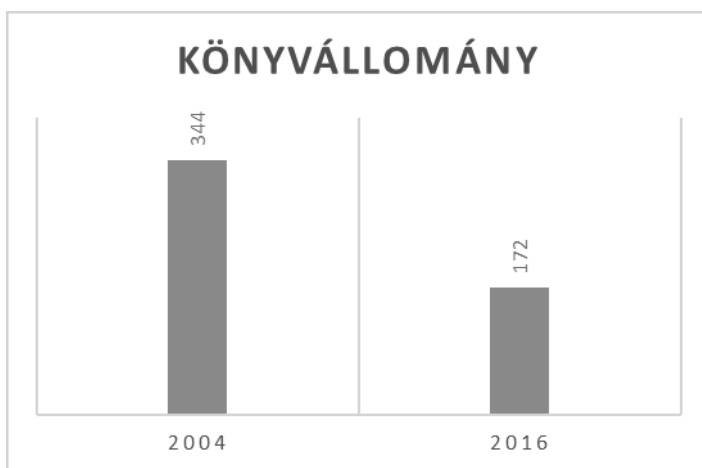
Természetesen az adat tájékoztató jellegű, árnyaltabban érdemes feltenni a kérdést, hogy a számítógép-használat mit is jelent pontosan a válaszadók számára; tanulást, játékot, tájékozódást... Továbbá szükségszerű bevonni az elemzésbe az okostelefonokon, tableteken töltött időt is, azaz a folyamatos, de nem minden pillanatában aktív internethasználatot, mely az ezredforduló óta átalakította a fiatalok életmódját.

A középiskolások művelődési és szabadidős tevékenységi struktúráját vizsgálva szükségszerű felmérni nem csupán a fiatalok számítógépezésre fordított idejét, hanem diákok „könyvközeliségét” is. Ennek alapjául szolgált Nagy Attila kisvárosi középiskolások olvasási, művelődési struktúrájának vizsgálata. Mi is fontosnak tartottuk felmérni, a könyvekkel való ellátottság és a könyvtárhasználat milyen hatással van a tanulók eredményeire, valamint kulturális aktivitására.

A miskolci végzős gimnazisták 22%-a évente párszor látogat el könyvtárba. Akik havonta többször vagy akár hetente keresik fel az intézményt, jobb tanulmányi átlagot érnek el, mint azok a társaik, akik legfeljebb havonta egyszer élnek ezzel a lehetőséggel. A könyvtárhasználat és az otthoni könyvkészlet negatívan korrelál, így azt mondhatjuk, minél több könyv van valakinek, annál kevesebbet jár könyvtárba. A könyvtárak szolgáltatásait minden bizonnyal tanulmányi céllal veszik igénybe a diákok, mivel kevesebb önmaga által választott könyvet olvas az a tanuló, aki gyakrabban jár könyvtárba. Így feltételezhetjük, elsősorban kötelező olvasmányokat kölcsönöznek ki a diákok. Aki otthon több kulturális ékkövel, azaz könyvvel rendelkezik, az a kötelező olvasmányokon kívül több szabadon választott könyvet is olvas, valamint aktívabb szabadidejében. Az iskolai sikerességet a felmérésünk alapján a könyvek száma és az olvasással töltött idő pozitívan

befolyásolja, így azt mondhatjuk, a diákok többet profitálnak a „kézzel fogható” tudományból, mint az online térben fellelhető információáradatból.

Az ezredfordulón indult nagymintás ifjúságkutatásoknak is fontos eleme volt a fiatalok kultúrához való viszonya, kulturális fogyasztása. Ennek egyik indikátora, hogy hány könyvvel és e-könyvvel rendelkeznek a megkérdezettek. 2004-ben a válaszadóknak átlagosan 344 könyvük volt, ez az adat 2016-ra átlagosan 172 darabra mérséklődött, pontosan a felére. A gyorsjelentésben hozzáteszik, a könyvvállomány nagysága erősen függ attól, hogy a kérdezett egyedül él-e vagy külön. Továbbá a többgenerációs értelmiségi családok kiugróan nagyszámú könyvet birtokolnak, átlagosan 500 kötettel rendelkeznek.

8. ábra Könyvvállomány csökkenése, darab könyv (Forrás: Magyar Ifjúság 2016 Gyorsjelentés)

A jelenség minden bizonnyal azzal magyarázható, hogy az internet térhódításával folyamatosan átalakul a kultúrahordozókhöz fűződő viszony. A digitalizáció kiterjesztette az audiovizuális eszközökhöz való hozzájutás módját és lehetőségét, ma már rengeteg adathordozón információhoz juthatunk. Ezt mutatja az a tény is, hogy 2012-től 2016-ig megduplázódott az elektronikus könyvek aránya a fiatalok körében.

A miskolci kutatásunknál nem tértünk ki az elektronikus könyvekre, néhány éve terjedt el nagyobb arányban a kultúrahordozó. Ahogy az országos felmérés is mutatja, a digitalizáció térhódítása által egyre népszerűbbé válik az e-könyvek használata, a kulturális fogyasztás elengedhetetlen eszközévé válik.

Összefoglalásként az mondható el, hogy az egyetemi évek alatt véghezvitt kutatásunk jó alap ahhoz, hogy időközi specifikus adalékokkal szolgáljon az országos és reprezentatív ifjúságkutatás „margójára”. Az eredmények többségében összhangban vannak az országos adatokkal, azonban akad néhány eltérés, ami például a fiatalok szabadidős tevékenységeiben mutatkozik meg. Míg a miskolci diákok sporttal, olvasással és zenével ütik el az időt, országosan a magányos és di-

gitális tevékenységek jellemzőek; televíziónézés, számítógépezés és facebookozás. A gyorsjelentésből kiderül az is, hogy 2016-ra a mindennapok elengedhetetlen részévé vált az online lét, számtalan eszköz lehetővé teszi az internetezést. A fiatalok infokommunikációs eszközökkel való ellátottsága ennek köszönhetően igen magas, azonban a vizsgálatunk fókuszában lévő észak-magyarországi régió elmarad az internetes ellátottságban és a digitális eszközbirtoklás területén is a többi országrésztől. Kutatótársaimmal Miskolcon szintén vizsgáltuk a különböző digitális javak meglétét a gimnazisták körében, azonban felsorolásunk nem volt eléggé kiterjedt. Néhány évvel ezelőtt nem vizsgáltuk azt sem, hogy milyen a diákok elektronikus könyvekkel való ellátottsága. Az ifjúságkutatás gyorsjelentéséből azonban kiderül, hogy ezek az eszközök az utóbbi időben már nagyon elterjedté váltak, hatással vannak az ifjúság kapcsolataira, szokásaira, ezáltal megke- rülhetetlenek a fiatalok életmódját feltérképezni vágyó kutatásokban.

SZAKIRODALOM

Ifjúság 2008 Gyorsjelentés, Szerk.: Bauer Béla, Szabó Andrea, <http://mek.oszk.hu/16100/16102/16102.pdf>

Magyar Ifjúság 2016. Gyorsjelentés http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/atoms/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web_0.pdf

Magyar Ifjúság 2012 Tanulmánykötet, Szerk.: Székely Levente http://kutatopont.hu/files/2013/09/Magyar_Ifjusag_2012_tanulmanykotet.pdf.

Nagy Attila: Háttal a jövőnek? Középiskolások olvasási- és művelődésszociológiai vizsgálata, Gondolat Kiadó, Budapest, 2003.

Pusztai Gabriella: Iskola és közösség – A felekezeti középiskolások az ezredfordulón, Gondolat Kiadó, 2004.

Tibori Tímea: Változás és változatlanosság az ifjúság életmódjában, In.: Új Ifjúsági Szemle 7. évf. 2.sz., 2009, 101–104. o.

JEGYZETEK

1 Szocio+ Társadalmi Kutatások Műhelye, Iskolakutatások margóján – Miskolci középiskolák oktatásszociológiai összehasonlítása az iskolai eredményességet befolyásoló tényezők alapján, 2014

2 2011/2012-es tanévi kompetenciaeredmények alapján, www.kir.hu/okmfit

3 http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/atoms/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web_0.pdf

4 Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium, Földes Ferenc Gimnázium, Fráter György Katolikus Gimnázium, Herman Ottó Gimnázium, Kossuth Lajos Evangélikus Gimnázium, Lévay József Gimnázium, Miskolci Magister Gimnázium

5 Pusztai Gabriella: Iskola és közösség – A felekezeti középiskolások az ezredfordulón, Gondolat Kiadó, 2004.

6 Iskolakutatások margóján kérdőív, 18. kérdés: Az iskolai rendezvényeken kívül milyen rendszerességgel szoktál az alábbi helyeken járni? (színház,

mozi, könnyűzenei koncert, komolyzenei koncert, kiállítás, múzeum, sportverseny, könyvtár, könyvesbolt – 1: hetente, 6 soha)

7 Iskolakutatások margóján kérdőív, 17. kérdés: Sorolj fel legfeljebb 3 olyan hobbitevékenységet, amit szabadidődben rendszeresen üzsöl!

8 Tibori Tímea: Változás és változatlanág az ifjúság életmódjában, In: Új Ifjúsági Szemle 7. évf. 2. sz., 2009, 101–104. o.

9 Iskolakutatások margóján kérdőív, 23. kérdés: Van(nak)-e a háztartásokban... (saját szobád, saját laptopod, saját íróasztalod, internet-hozzáférés, saját okostelefon, táblagép, Xbox vagy Play Station)

10 Ifjúság 2008. Gyorsjelentés, Szerk.: Bauer Béla, Szabó Andrea, <http://mek.oszk.hu/16100/16102/16102.pdf>

11 Nagy Attila: Háttal a jövőnek? Középiskolások olvasási- és művelődés-szociológiai vizsgálata, Gondolat Kiadó, Budapest, 2003.

12 Magyar Ifjúság 2012. Tanulmánykötet, Szerk.: Székely Levente http://kutatopont.hu/files/2013/09/Magyar_Ifjusag_2012_tanulmanykotet.pdf